

25.05.2009

Açıklamalı Sirküler Rapor 2009/6

Konu:

YABANCI PARA CİNSİ HESAPLARIN GEÇİCİ VERGİ DÖNEMLERİNDE VE YILLIK HESAP DÖNEMİ SONUNDA DEĞERLENMESİ VERGİ USUL KANUNU GEREĞİ ZORUNLULUKTUR

Öncelikle şunu belirtmek isteriz ki; kur farklarının KDV'ne tabi olup olmayacağı konusu tartışmalıdır. Maliye Bakanlığı gerek mukteza gerekse genel tebliğ ve sirküler (105 seri no.lu KDV Genel Tebliği ve 14 no.lu KDV sirküleri) bazında yaptığı açıklamalarda kur farkında KDV arayacağını belirtmektedir. Ancak kur farkında KDV aranmasında ortaya çıkan uyumsuzluklar yargıya intikal ettiğinde yargının genel olarak; kur farkında KDV aranmayacağı, kur farkının işleme ait bir bedel olarak görülemeyeceği ve kur farkının işleme taraf kişilerin kendi iradeleri sonucunda ortaya çıkmadığı; ekonominin genel gidişatı sonucu Türk Lirasının değer kazanması ya da kaybetmesi ile ilgili olduğu ve bu nedenle Maliye'nin temel gerekçesi olarak gördüğü KDV Kanunu Madde 24/c'deki "vade farkı" kavramından farklı olduğu gerekçeleriyle mükellef lehine karar vermekte ve kur farkında KDV aranmayacağına hükmetmektedir. Ancak aksi yönde çıkan yargı kararları da mevcuttur. Bu nedenle **kur farkında KDV aranıp aranmayacağı ve Maliye tarafından KDV aranacağı açıklanan işlemlere ait kur farklarının muhasebede takibinin zorluğu hususları bu sirkülerimizin konusu değildir. Bu sirkülerimizde, yabancı para cinsi hesapların VUK gereği değerlendirilmesi zorunluluğuna vurgu yapılmak istenmektedir. Bu sirkülerimizde ödeme tarihi itibarıyla ortaya çıkan kur farklarının KDV'ne tabi olup olmayacağı yönünde herhangi bir açıklama yapılmamaktadır.**

Uygulamada bazı mükelleflerin mal ve hizmet sattıkları ya da satın aldıkları kişilerle olan yabancı para cinsine endeksli borç ve alacaklarını, Maliye İdaresi görüşüne göre kur farkının KDV'ne tabi tutulması gereken "ödeme tarihine" kadar VUK gereği zorunlu olan değerlendirilmesine tabi tutmadığı görülmektedir.

Bu uygulama yanlıştır. VUK gereği hesap döneminin son gününde yapılması gereken değerlendirme işlemi kanuni bir zorunluluktur. Bu değerlendirme işlemi sonucu ortaya çıkan kur farkı KDV'ne tabi değildir. Maliye Bakanlığı'nın da bu yönde verilmiş muktezalari bulunmaktadır. Ancak bazı mükellefler ödeme tarihinde ortaya çıkacak toplam net kur farkını daha kolay tespit edebileceği düşüncesi ile hesap dönemi sonlarında yabancı para cinsi hesaplamalarını değerlendirmekte ve buna gerekçe olarak "değerleme yapılırsa ortaya çıkan lehe kur farkı üzerinden KDV doğacağını ya da kur farkını kayıtlara alırlarsa ödeme tarihinde ortaya çıkacak ve Maliye İdaresi görüşü gereği KDV hesaplamaları gereken lehe ve aleyhe toplam net kur farkını tespit etmekte zorlanacaklarını" göstermektedirler.

Kur farklarının ödeme tarihine kadar muhasebede takibi gerçekten ciddi bir kulfettir ve uygulamada da bu yönde ciddi sıkıntılar bulunmaktadır. Kimi mükellefler ödeme tarihine kadar kayıtlara aldıkları değerleme (lehe veya aleyhe kur farkı) tutarlarını 181-Gelir Tahakkukları ve 381- Gider Tahakkukları hesaplarında izlemekte veya ilgili ana hesabın altında ayrı bir alt hesap grubu oluşturmakta ya da değerleme gününde kur farkını kayıtlara alarak vergi matrahını tespit etmekte ve bir sonraki gün ise değerleme kaydını ters kayıtlarla iptal etmektedir.

Kur farkında KDV aranıp aranmayacağı ve kur farklarının muhasebede takibi konuları ayrı bir inceleme konusu olup, bu sirkülerimiz ile asıl vurgulamak istediğimiz konuyu bir kez daha tekrarlamak isteriz ; ***Hesap dönemi sonlarında VUK gereği yabancı para cinsi tüm hesapların değerlendirilmesi bir zorunluluktur. Çeşitli gerekçelerle değerlendirme işlemi yapmayan mükelleflerin, gelir yazmaları gerektiği halde gelir yazmadıkları kur farkları nedeniyle vergi ziyanına sebebiyet vermişlerse, cezalı vergi tarhiyatı ile karşılaşmaları kaçınılmazdır.***

**DENGE DENETİM YEMİNLİ
MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.**